

तत्र तत्र व्यदृश्यन्त योक्त्रैः श्लिष्टाः स्मवाजिनः । रथिनः पतमानाश्च दृश्यन्ते स्म नरोत्तम ।
 गगनात्प्रच्युताः सिद्धाः पुण्यानामिव संचये । निहतेषु च शूरेषु मद्राजानुगेषु वै ।
 अस्मानापततश्चापि दृष्ट्वा पार्था महारथाः । अभ्यवर्त्तन्त वेगेन जयगृद्धाः प्रहारिणः ।
 वाणशब्दरवान् कृत्वा विमिश्रान् शङ्खनिःस्वनैः । अस्मांस्तु पुनरासाद्य लब्धलब्ध्याः प्रहारिणः ।
 शरासनानि धुन्वानाः सिंहनादान् प्रचक्रुः । ततो हतमभिप्रेक्ष्य मद्राजबलं महत् ।
 मद्राजश्च समरे दृष्ट्वा शूरं निपातितं । दुर्योधनबलं सर्वं पुनरासीत्पराङ्मुखं ।
 बध्यमानं महाराज पाण्डवैर्जितकाशिमिः । दिशो भेजेऽथ सम्भ्रान्तं चासितं दृढधन्विभिः ।
 इति श्रीमहाभारते शल्यपर्वणि सङ्कल्युद्धे अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥
 ॥ सञ्जय उवाच ॥ पातिते युधि दुर्द्वेषे मद्राजे महारथे । तावकास्तव पुत्राश्च प्रायशो विमुखाऽभवन् ।
 वणिजो नावि भग्न्यां यथाऽगाधेऽसवेऽणवे । अपारे पारमिच्छन्तो हते शूरे महात्मना ।
 मद्राजे महाराज विवस्ताः शरविचिताः । अनाथा नाथमिच्छन्तो मृगोः सिंहार्दिता इव ।
 वृषा यथा भग्नशृङ्गा शीर्णदन्ता यथा गजाः । मध्याह्ने प्रत्यपायाम निर्जिताऽजातशत्रुणो ।
 न सन्धातुमनीकानि न च राजन् पराक्रमे । आसीदुद्धिर्हते शल्ये भूयो योधस्य कस्यचित् ।
 भीष्मे द्रोणे च निहते सुतपुत्रे च भारत । यदुःखं तव योधानां भयञ्चासीद्विशम्पते ।
 तद्भयं स च नः शोको भूय एवाभ्यवर्त्तत । निराशाश्च जये तस्मिन् हते शल्ये महारथे ।
 हतप्रवीरा विध्वस्ता निवृत्ताश्च शितैः शरैः । मद्राजे हते राजन् योधास्ते प्राद्रवन् भयात् ।
 अश्वानन्ये गजानन्ये रथानन्ये महारथाः । आरुह्य जवसम्पन्नाः पादाताः प्राद्रवंस्तथा ।
 दिसाहस्ताश्च मातङ्गा गिरिरूपाः प्रहारिणः । संप्राद्रवन् हते शल्ये अकुशाकुष्ठनोदिताः ।
 ते रणाङ्गरतश्चेष्ट तावकाः प्राद्रवन् दिशः । धावतश्चाप्यपश्याम अस्मानान् शराहतान् ।
 तान् प्रभग्नान् द्रुतान्दृष्ट्वा हतोत्साहान् पराजितान् । अभ्यद्रवन्त पाञ्चालाः पाण्डवाश्च जयैषिणः ।
 वाणशब्दरवास्यैव सिंहनादाश्च पुष्कलाः । शङ्खशब्दश्च शूराणां दारुणः समपद्यत ।
 दृष्ट्वा तु कौरवं सैन्यं भयत्रस्तं प्रविद्रुतं । अन्योन्यं समभाषन्त पाञ्चालाः पाण्डवैः सह ।
 अथ राजा सत्यधृतिर्हतामित्रो युधिष्ठिरः । अथ दुर्योधनो दीनो दीप्तया नृपतिश्रिया ।
 अथ अुत्वा हतं पुत्रं धृतराष्ट्रो जनेश्वरः । विह्वलः पतितो भूमौ किल्बिषं प्रतिपद्यतां ।
 अथ जानातु कौन्तेयं समर्थं सर्वधन्विनां । अद्यात्मानन्तु दुर्मैधा गर्हयिष्यति पापकृत् ।
 अथ क्षत्रुर्वचः सत्यं विजानातु महीपतिः । अद्यप्रमृति पार्थश्च प्रेक्ष्यभूत उपाचरन् ।
 विजानातु नृपो दुःखं यत् प्राप्तं पाण्डुनन्दनैः । अथ कृष्णस्य माहात्म्यं जानातु स महीपतिः ।
 अद्यार्जुनधनुर्घोषं घोरं जानातु संयुगे । अस्ताणाश्च बलं सर्वं बाक्त्रोश्च बलमाहवे ।
 अथ ज्ञास्यन्ति भीमस्य बलं घोरं महात्मनः । हते दुर्योधने युद्धे शक्रेणवासुरे बले ।
 यत्कृतं भीमसेनेन दुःशासनवधे तदा । नान्यः कर्त्ताऽस्ति लोकेऽस्मिन् हते भीमान्महाबलात् ।

६६०

६६५

१०००

१००५

१०१०

१०१५